

ZAKON O SOCIJALNOJ EKONOMIJI

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi za dodjelu i oduzimanje statusa subjekta socijalne ekonomije, praćenje i razvoj socijalne ekonomije, kao i druga pitanja od značaja za socijalnu ekonomiju.

Socijalna ekonomija i subjekti socijalne ekonomije

Član 2

Socijalna ekonomija predstavlja poseban model održivog ekonomskog i društvenog razvoja koji obuhvata subjekte socijalne ekonomije, čije su aktivnosti usmjerene na ostvarivanje kolektivnog (interes članova, odnosno korisnika i sl.) ili opšteg interesa (interes lokalnih zajednica i društva u cjelini) i koje karakterišu: dobrovoljna saradnja i uzajamna pomoć; demokratsko i/ili participativno upravljanje; prvenstvo ljudi i društvenih i/ili ekoloških ciljeva nad kapitalom prilikom raspodjele i korišćenja viška prihoda nad rashodima i/ili dobiti, kao i imovine.

Subjekti socijalne ekonomije su pravna lica osnovana u skladu sa posebnim zakonima koja su stekla status subjekata socijalne ekonomije u skladu sa ovim zakonom.

Načela socijalne ekonomije

Član 3

Socijalna ekonomija zasniva se na načelima solidarnosti, inkluzivnosti, demokratskog i/ili participativnog upravljanja, autonomije, održivog razvoja, ravnopravnosti i podrške lokalnom razvoju.

Solidarnost podrazumijeva uzajamnu pomoć, podršku i saradnju subjekata socijalne ekonomije i zajednice radi zajedničkog rješavanja društvenih izazova.

Inkluzivnost podrazumijeva uključivanje svih članova društva, posebno ranjivih i marginalizovanih grupa, u ekonomske, društvene i kulturne aktivnosti.

Demokratsko i/ili participativno upravljanje podrazumijeva učešće zaposlenih, članova, korisnika, odnosno zajednice u donošenju odluka subjekta socijalne ekonomije.

Autonomija podrazumijeva nezavisnost i autonomnost subjekata socijalne ekonomije u upravljanju svojim aktivnostima u skladu s društvenim i/ili ekološkim ciljevima u odnosu na državne organe, organe državne uprave, organe uprave, organe lokalne samouprave i lokalne uprave, subjekte koji vrše javna ovlašćenja, političke partije, kao i druga pravna lica.

Održivi razvoj podrazumijeva poslovanje u skladu s principima održivosti, uz poštovanje životne sredine i usklađivanje ekonomskih, društvenih i ekoloških ciljeva.

Ravnopravnost podrazumijeva obezbjeđivanje jednakih mogućnosti za sve pojedince u svim fazama poslovanja i donošenja odluka, bez obzira na pol, starost, etničku pripadnost, invaliditet, društveni status ili drugo lično svojstvo.

Podrška lokalnom razvoju podrazumijeva fokusiranje na korišćenje lokalnih resursa i jačanje lokalnih zajednica kroz socijalnu ekonomiju.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 4

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 5

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) **društvene inovacije** podrazumijevaju inovativna rješenja subjekata socijalne ekonomije (nove tehnologije, proizvodi, usluge, organizacioni modeli, načini rada, koncepti i dr.) usmjerena ka rješavanju društvenih problema i zadovoljenju potreba zajednice, s ciljem postizanja pozitivnih promjena kojima se poboljšava kvalitet života pojedinaca i zajednice kroz identifikaciju i sprovođenje procesa za uključivanje na tržište rada, sticanje novih vještina, otvaranje novih radnih mjesta, nove oblike učešća i druge načine koji doprinose poboljšanju položaja pojedinaca u društvu;

2) **društveni uticaj** podrazumijeva pozitivnu promjenu u zajednici koju ostvari subjekat socijalne ekonomije kroz realizaciju svojih aktivnosti i ostvarivanje svoje društvene misije;

3) **društvena misija** predstavlja jasno definisan cilj djelovanja subjekta socijalne ekonomije, usmjeren ka ostvarivanju kolektivnog i/ili opšteg interesa, koji može uključivati poboljšanje kvaliteta života, jačanje društvene kohezije, smanjenje nejednakosti, zaštitu životne sredine, zapošljavanje pojedinih kategorija lica i druge ciljeve od javnog interesa;

4) **društvena korist** označava konkretan društveni uticaj aktivnosti subjekta socijalne ekonomije na opšte dobro, uključujući ekonomski, društveni, kulturni i ekološki razvoj zajednice.

II. SUBJEKTI SOCIJALNE EKONOMIJE

Status subjekta socijalne ekonomije

Član 6

Status subjekta socijalne ekonomije mogu steći pravna lica osnovana u skladu sa posebnim zakonima, i to:

- 1) nevladine organizacije;
- 2) društva sa ograničenom odgovornošću, osim jednočlanog društva;
- 3) zaštitne radionice, ako su osnovane kao višečlana društva sa ograničenom odgovornošću; i
- 4) kooperative.

Državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave i lokalne uprave, subjekti koji vrše javna ovlašćenja, političke partije, kao i pravna lica koja su u većinskom vlasništvu ili pod kontrolom ovih organa, odnosno subjekata, ne mogu steći status subjekta socijalne ekonomije niti mogu imati većinu članova u organima upravljanja subjekata socijalne ekonomije.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, status subjekta socijalne ekonomije mogu steći pravna lica iz stava 1 ovog člana čiji je osnivač Crveni krst Crne Gore, odnosno organizacija Crvenog krsta Crne Gore na nivou opštine, Glavnog grada i Prijestonice.

Pravno lice kojem je dodijeljen status subjekta socijalne ekonomije ostvaruje prava na odgovarajuće mjere podrške i podsticaje, u skladu sa posebnim zakonima i politikom koju utvrđuje Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada).

Mjere podrške i podsticaji iz stava 4 ovog člana ne smiju predstavljati narušavanje konkurencije.

Uslovi za sticanje statusa subjekta socijalne ekonomije

Član 7

Status subjekta socijalne ekonomije mogu steći pravna lica iz člana 6 stav 1 ovog zakona koja:

- 1) su organizovana i obavljaju djelatnost u skladu s načelima socijalne ekonomije;
- 2) imaju jasno definisanu društvenu misiju;
- 3) imaju utvrđenu obavezu reinvestiranja najmanje 50% ostvarene neto dobiti, odnosno viška prihoda nad rashodima, radi ostvarivanja društvene misije, odnosno društvene koristi;
- 4) imaju demokratski i/ili participativni model upravljanja;
- 5) imaju utvrđenu obavezu transparentnog poslovanja, uključujući izradu godišnjeg izvještaja o društvenom uticaju;
- 6) obavljaju djelatnost u skladu s principima jednakosti, nediskriminacije i održivog razvoja, obezbjeđujući jednak tretman i mogućnosti za sve pojedince.

Izuzetno od stava 1 tačka 3 ovog člana, obaveza reinvestiranja ne odnosi se na višak koji nastaje iz transakcija između kooperative i njenog člana.

Reinvestiranje u smislu stava 1 tačka 3 ovog člana podrazumijeva ulaganje ostvarene dobiti, odnosno viška prihoda nad rashodima u razvoj sopstvene djelatnosti i unapređenje kvaliteta i održivosti (kupovina opreme, proširenje proizvodnje, razvoj društvenih inovacija, kupovina ili adaptacija objekata, edukacija članova, razvoj organske

produkcije i sl.), zapošljavanje, a naročito zapošljavanje lica iz ranjivih i marginalizovanih grupa (lica sa invaliditetom, mladi bez iskustva, žene iz ruralnih područja, lica iz marginalizovanih grupa, dugo nezaposlena lica, teže zapošljiva lica i sl.) i sprovođenje aktivnosti od koristi za zajednicu (edukacije i obuke, ekološki projekti i sl.), s ciljem ostvarivanja društvene misije, odnosno društvene koristi.

Obaveza reinvestiranja u smislu stava 1 tačka 3 ovog člana mora biti utvrđena na način da prethodi eventualnoj isplati bonusa odgovornim licima, članovima organa upravljanja ili drugih organa ili zaposlenima.

Obaveza reinvestiranja u smislu stava 1 tačka 3 ovog člana ne može se izvršiti na način da se cjelokupni iznos ostvarene dobiti, odnosno viška prihoda nad rashodima pokloni, donira ili na drugi način prenese drugom subjektu socijalne ekonomije ili fizičkom, odnosno pravnom licu.

Izuzetno od stava 5 ovog člana, obaveza reinvestiranja u smislu stava 1 tačka 3 ovog člana može se izvršiti na način da se iznos od 10% od iznosa dobiti, odnosno viška prihoda nad rashodima predviđenog za reinvestiranje donira drugom subjektu socijalne ekonomije ili udruženju subjekata socijalne ekonomije u određenom sektoru, ako takvo udruženje postoji, uz obavezu transparentnog izvještavanja o trošenju tih sredstava.

Demokratski i/ili participativni model upravljanja iz stava 1 tačka 4 ovog člana podrazumijeva da, prilikom donošenja odluka subjekta socijalne ekonomije, svaki član tog subjekta ima pravo glasa, kao i da se odluke donose većinom glasova, po principu jedan član – jedan glas, pri čemu su u donošenje odluka na odgovarajući način uključene i zainteresovane strane, odnosno zaposleni, korisnici, volonteri i predstavnici lokalne zajednice.

Ispunjenost uslova

Član 8

Ispunjenost uslova iz člana 7 ovog zakona pravno lice obezbjeđuje tako što njegov osnivački akt i/ili statut, pored elemenata propisanih posebnim zakonom, mora da sadrži:

1) jasno definisanu društvenu misiju, kao i način organizacije i obavljanja djelatnosti usmjeren na ostvarivanje društvene misije, odnosno društvene koristi u skladu s načelima socijalne ekonomije;

2) utvrđenu obavezu reinvestiranja najmanje 50% ostvarene neto dobiti, odnosno viška prihoda nad rashodima, radi ostvarivanja društvene misije, odnosno društvene koristi;

3) razrađen demokratski i/ili participativni model upravljanja, zasnovan na principu jednakog prava glasa (jedan član – jedan glas), koji omogućava aktivno učešće zaposlenih, korisnika i/ili članova zajednice u upravljanju subjektom socijalne ekonomije, odnosno u postupku donošenja ključnih odluka i kojim se uređuju rokovi i način obaveštavanja tih lica;

4) predviđenu obavezu izrade godišnjeg izvještaja o društvenom uticaju, na osnovu čega se može pratiti ostvarivanje opšteg ili kolektivnog interesa i društvene misije;

5) druge odredbe kojima se potvrđuje da će to pravno lice obavljati djelatnost u skladu s načelima socijalne ekonomije.

Postupak za sticanje statusa subjekta socijalne ekonomije

Član 9

Zahtjev za sticanje statusa subjekta socijalne ekonomije pravno lice iz člana 6 stav 1 ovog zakona podnosi organu državne uprave nadležnom za poslove rada (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se:

- 1) izvod iz Centralnog registra privrednih i drugih subjekata, odnosno drugog registra u koji je pravno lice upisano u skladu sa posebnim zakonom;
- 2) osnivački akt i/ili statut pravnog lica;
- 3) odgovarajući dokaz o licu ovlašćenom za zastupanje pravnog lica i obimu njegovih ovlašćenja, koji sadrži ime i prezime, odnosno naziv, kao i adresu prebivališta ili boravišta, odnosno sjedišta lica ovlašćenog za zastupanje;
- 4) dokaz da pravno lice nije u postupku likvidacije, odnosno stečaja;
- 5) dokaz da je pravno lice izmirilo dospjele poreske obaveze.

Ministarstvo provjerava ispunjenost uslova iz člana 7 ovog zakona uvidom u dokumentaciju iz stava 2 ovog člana i može od podnosioca zahtjeva tražiti dodatna pojašnjenja.

Pravnom licu koje ispunjava uslove iz člana 7 ovog zakona Ministarstvo donosi rješenje o dodjeli statusa subjekta socijalne ekonomije.

Protiv rješenja iz stava 4 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

Pravno lice kojem je dodijeljen status subjekta socijalne ekonomije dužno je da, dok mu traje taj status, posluje u skladu s načelima socijalne ekonomije utvrđenim ovim zakonom.

Obrazac zahtjeva iz stava 1 ovog člana Ministarstvo objavljuje na svojoj internet stranici.

Registar subjekata socijalne ekonomije

Član 10

Po donošenju rješenja o dodjeli statusa subjekta socijalne ekonomije, Ministarstvo subjekta socijalne ekonomije upisuje u Registar subjekata socijalne ekonomije (u daljem tekstu: Registar).

Registar se vodi u elektronskom obliku i sadrži:

- 1) broj i datum donošenja rješenja;
- 2) podatke o subjektu socijalne ekonomije;
- 3) podatke o licu ovlašćenom za zastupanje subjekta socijalne ekonomije;
- 4) druge podatke od značaja za vođenje Registra.

Subjekti socijalne ekonomije dužni su da, u roku od 30 dana od dana nastanka promjene, obavijeste Ministarstvo o promjeni podataka koji se vode u Registru.

Podatke o subjektima socijalne ekonomije Ministarstvo objavljuje i redovno ažurira na svojoj internet stranici.

Bliži način vođenja i sadržaj Registra, kao i podatke iz stava 4 ovog člana, propisuje Ministarstvo.

Oznaka subjekta socijalne ekonomije

Član 11

Pravno lice kojem je dodijeljen status subjekta socijalne ekonomije i koje je upisano u Registar, dužno je da u pravnom prometu, uz svoj naziv, istakne i oznaku "subjekat socijalne ekonomije" ili skraćenicu "S.S.E.".

Oznaku ili skraćenicu iz stava 1 ovog člana u pravnom prometu, uz svoj naziv, smije da istakne samo pravno lice kojem je dodijeljen status subjekta socijalne ekonomije i koje je upisano u Registar u skladu sa ovim zakonom.

Udruživanje subjekata socijalne ekonomije

Član 12

Subjekti socijalne ekonomije mogu da sarađuju s drugim subjektima i da se udružuju, u skladu sa zakonom, ako je to u svrhu ostvarivanja njihove društvene misije.

Izveštavanje

Član 13

Ministarstvo prati da li je poslovanje subjekta socijalne ekonomije u skladu sa ovim zakonom na osnovu godišnjeg izvještaja o društvenom uticaju i godišnjeg finansijskog izvještaja subjekta socijalne ekonomije.

Godišnji izvještaj o društvenom uticaju subjekat socijalne ekonomije sačinjava na način koji utvrđuje Ministarstvo i dostavlja ga Ministarstvu do 31. marta tekuće za prethodnu godinu.

Radi provjere poslovanja u skladu sa ovim zakonom, Ministarstvo može da od subjekta socijalne ekonomije zahtijeva dostavljanje dodatnih podataka ili dokumentacije, kao i da izvrši neposredan uvid kod subjekta socijalne ekonomije.

Sadržaj izvještaja o društvenom uticaju subjekta socijalne ekonomije propisuje Ministarstvo.

Prestanak i oduzimanje statusa subjekta socijalne ekonomije

Član 14

Status subjekta socijalne ekonomije prestaje:

- 1) na zahtjev subjekta socijalne ekonomije;
- 2) prestankom svojstva pravnog lica, u skladu sa posebnim zakonom;
- 3) pokretanjem postupka stečaja ili likvidacije, u skladu sa posebnim zakonom;

4) oduzimanjem statusa u skladu sa ovim zakonom.

Ministarstvo oduzima status subjektu socijalne ekonomije ako utvrdi da:

1) ne posluje u skladu s načelima socijalne ekonomije;

2) prestane da ispunjava uslove na osnovu kojih mu je dodijeljen status subjekta socijalne ekonomije;

3) zloupotrebljava status subjekta socijalne ekonomije radi sticanja protivpravne koristi i postupa suprotno važećim propisima;

4) ne ispunjava obavezu izvještavanja u skladu sa ovim zakonom.

U slučaju iz st. 1 i 2 ovog člana, Ministarstvo donosi rješenje o prestanku, odnosno oduzimanju statusa subjekta socijalne ekonomije i briše ga iz Registra.

Pravno lice kojem je oduzet status subjekta socijalne ekonomije, kao ni njegovi osnivači, odnosno članovi, ne mogu ponovo podnijeti zahtjev za dobijanje statusa u skladu sa ovim zakonom u periodu od jedne godine od dana oduzimanja statusa.

Nadležni organi koji su, u skladu sa posebnim propisima, pravnom licu iz stava 4 ovog člana dodijelili sredstva ili odobrili subvenciju ili drugu korist po osnovu statusa subjekta socijalne ekonomije, imaju pravo da od tog lica zahtijevaju naknadu štete u skladu sa zakonom, ako aktom na osnovu kojeg su dodijeljena ta sredstva, subvencija ili druga korist nije drugačije određeno.

Ako status subjekta socijalne ekonomije prestaje zbog prestanka pravnog lica u skladu sa zakonom, a to pravno lice je po osnovu statusa ostvarilo mjere podrške i podsticaje, to pravno lice može, nakon izmirenja obaveza u skladu sa zakonom, donijeti odluku o prenosu imovine na drugog subjekta socijalne ekonomije u Crnoj Gori, ako posebnim zakonom nije drukčije propisano.

Odluka iz stava 6 ovog člana dostavlja se Ministarstvu u roku od sedam dana od dana donošenja.

III. PRAĆENJE I RAZVOJ SOCIJALNE EKONOMIJE

Savjet za socijalnu ekonomiju

Član 15

Radi unapređivanja politika, sprovođenja mjera i praćenja razvoja socijalne ekonomije u Crnoj Gori, obrazuje se Savjet za socijalnu ekonomiju (u daljem tekstu: Savjet), kao savjetodavno i koordinaciono tijelo.

Savjet:

1) daje mišljenje u postupku pripreme propisa i utvrđivanja politika iz oblasti socijalne ekonomije;

2) daje mišljenje u postupku pripreme drugih propisa kojima se uređuju prava i obaveze subjekata socijalne ekonomije;

3) predlaže uvođenje mjera podrške i podsticaja subjektima socijalne ekonomije;

4) prati i ocjenjuje sprovođenje politika, mjera i aktivnosti iz oblasti socijalne ekonomije;

5) obezbjeđuje koordinaciju aktivnosti Ministarstva, drugih nadležnih organa državne uprave i organa uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, socijalnih partnera, nevladinih organizacija i drugih zainteresovanih subjekata u realizaciji politika iz oblasti socijalne ekonomije;

6) podstiče uključivanje lokalne samouprave i subjekata socijalne ekonomije u zajedničko kreiranje i sprovođenje politika razvoja socijalne ekonomije na lokalnom i regionalnom nivou;

7) analizira i predlaže mjere za razvoj socijalne ekonomije; i

8) promoviše socijalnu ekonomiju, u saradnji s Ministarstvom i drugim nadležnim organima i prati evropske i međunarodne prakse i standarde u ovoj oblasti.

U ostvarivanju svojih nadležnosti, Savjet može da traži podatke i informacije od nadležnih organa na državnom i lokalnom nivou.

Sastav Savjeta

Član 16

Savjet imenuje i razrješava Vlada na period od četiri godine.

Savjet čine:

- 1) tri predstavnika Ministarstva;
- 2) jedan predstavnik organa državne uprave nadležnog za oblast socijalnog staranja;
- 3) jedan predstavnik organa državne uprave nadležnog za oblast ekonomskog razvoja;
- 4) jedan predstavnik organa državne uprave nadležnog za oblast finansija;
- 5) jedan predstavnik organa državne uprave nadležnog za oblast prosvjete i inovacija;
- 6) jedan predstavnik organa državne uprave nadležnog za oblast poljoprivrede;
- 7) jedan predstavnik organa državne uprave nadležnog za oblast regionalnog razvoja i saradnje s nevladinim organizacijama;
- 8) jedan predstavnik Fonda za inovacije Crne Gore;
- 9) jedan predstavnik Zajednice opština Crne Gore;
- 10) jedan predstavnik Univerziteta Crne Gore;
- 11) jedan predstavnik Unije poslodavaca Crne Gore;
- 12) jedan predstavnik Inovaciono preduzetničkog centra "Tehnopolis";
- 13) po jedan predstavnik reprezentativnih sindikalnih udruženja na nivou države;
- 14) jedan predstavnik nevladinih organizacija koje djeluju u oblastima od javnog interesa relevantnim za socijalnu ekonomiju i ostvaruju društveni uticaj u vezi sa socijalnom inkluzijom, zapošljavanjem, zaštitom životne sredine i sl;
- 15) jedan predstavnik udruženja subjekata socijalne ekonomije, ako takvo udruženje postoji.

Pored lica iz stava 2 ovog člana, za članove Savjeta mogu biti imenovani i predstavnici drugih organa, organizacija, odnosno ustanova koji vrše poslove od značaja za socijalnu ekonomiju, kao i predstavnici subjekata socijalne ekonomije.

Predstavnik nevladinih organizacija iz stava 2 tačka 14 ovog člana bira se u skladu sa propisom kojim se utvrđuju kriterijumi i postupak izbora predstavnika nevladinih organizacija u radne grupe i druga radna tijela organa državne uprave.

Aktom o obrazovanju Savjeta uređuju se bliži sastav, način rada i druga pitanja od značaja za rad Savjeta.

Izveštaj o radu Savjeta

Član 17

Izveštaj o radu Savjet podnosi Vladi, po pravilu, jednom godišnje.

Izveštaj iz stava 1 ovog člana naročito sadrži ocjenu stanja u oblasti socijalne ekonomije i predlog mjera za unapređenje razvoja socijalne ekonomije u Crnoj Gori.

Razvoj socijalne ekonomije na lokalnom nivou

Član 18

Jedinice lokalne samouprave mogu da, u okviru svojih nadležnosti i u skladu sa svojim mogućnostima, doprinose razvoju socijalne ekonomije na lokalnom nivou kroz:

1) usvajanje i sprovođenje lokalnih politika, koje su u skladu sa politikom iz oblasti socijalne ekonomije koju utvrđuje Vlada;

2) obezbjeđivanje subvencija, tehničke podrške i drugih pogodnosti subjektima socijalne ekonomije koji imaju sjedište na njihovoj teritoriji;

3) stavljanje na raspolaganje prostorija i drugih resursa ili kroz druge oblike podrške za rad subjekata socijalne ekonomije;

4) uključivanje subjekata socijalne ekonomije u rad organa i tijela na lokalnom nivou i proces donošenja odluka.

O aktivnostima iz stava 1 ovog člana jedinice lokalne samouprave, jednom godišnje, izvještavaju Savjet, preko Ministarstva.

IV. NADZOR

Nadzor nad sprovođenjem zakona

Član 19

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo, u skladu sa zakonom.

V. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Donošenje podzakonskih akata

Član 20

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Obrazovanje Savjeta

Član 21

Akt o obrazovanju Savjeta donijeće se u roku od mjesec dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Stupanje na snagu

Član 22

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.